

A BÁNYA

ELŐFIZETÉSI ÁRA:
 Egész évre 12 K. Félévre 6 K.
 Negyedévre .. 3 K.
 HIRDETÉSEK DÍJSZABÁS SZERINT.

Felelős szerkesztő:
 Dr. BISCHITZ BÉLA

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, VII. ker., Abonyi-utca 11. (Bálint-utca sarkai palota földszintjén). ■■ Telefon-szám: 108—00.

Közlemények átvételét csakis a forrás megnevezésével engedjük meg.

A magyar szénipar.

Sok szóbeszéd, vita után most ismét olvashatunk véleményt a hazai szénipar helyzetéről, amely figyelmet érdemel annál is inkább, mivel oly helyről jön, ahol komoly érdeklődéssel kísérik a hazai szénbányászat ügyét. Ezt a kritikát a budapesti kereskedelmi és iparkamara bocsájtja a nyilvánosság elé s el kell ismernünk, hogy alapos, a kérdést minden oldalról megvilágító vélekedést mond mindarról, a miről már annyiszor kellett a gazdasági közvéleményt felvilágosítani. Ez a vélekedés sok helyütt tulzott, de azért sok olyan igazságokat mond, amelyeket mi is hangoztattunk s amelyek tényleg jellemzők a hazai szénipar helyzetére.

Az élénk szénkereslet, amely ugymond a legutóbbi években, mint »szénkérdés« volt ismeretes, hazánkban a folyó évben is állandó maradt, de az izgalom, mely e keresletnek kísérője volt, megszűnt, nyugodt és elhatárolt keretekben mozgó üzletbonyolításnak adván helyet. A magyar szénbányák által a fejlődés érdekében kifejtett rendkívüli erőfeszítések immár meghozzák gyümölcseit és a külföldre való utaltság nyomasztó érzése után, a szénfogyasztók abban a megnyugvásban élnek, hogy tüzelőanyagszükségletüket ismét az ország határain belül fedezhetik. A kassa-oderbergi vasut elégtelen berendezése s az annabergi csatlakozás után való vágy megfűszerezése nem akut baj többé és ami a szénrel való ellátást illeti, az ausztriai verseny nem tarthatja többé a magyar gyáripár életerőit, tettségére szerint, lekötve. Az évekkel ezelőtt megindított műszaki előmunkálatok számos bányaműnél a befejezés stádiumába jutottak, de a nagyobb vállalatok ugyszólván kivétel nélkül lankadatlan erővel folytatják további műveik fölszerelését. Folytatólag igen jelentékeny beruházásokat kezdettek meg, hogy termelésüket tovább fejlesztve, a legfokozottabb igényeknek is megfelelhessenek. Az ország különböző vidékein több új és részben nagyobb szabású szénbányászokodás előmunkálatai folynak. Eltekintve a Veszprém, Szatmár, Szilágy stb. megyékben feltárás

alá került kisebb telepektől, legjelentékenyebb ez új alapítások közül a hevesmegyei eger—csehi-i, mely termékeivel már legközelebb piacra lép és a nyitra-megyei handlovi bányászat, mely utóbbi hazánk északnyugati vármegyéit, hol eddig ugyszólván kizárólag külföldi szén fogyasztatott, fogja jó minőségű olcsó tüzelőanyaggal ellátni.

Mindezeket összevetve, remélhető, hogy a hazai termelés fokozatos emelkedésével, a külföldi szén importja rövid idő alatt arra a mértékre fog visszahozható, amelyet az északi vármegyék ipartelepeinek földrajzi fekvése és bizonyos speciális használati ágak fogyasztása indokoltá tesz.

A megnagyobbított régiek és az új művek természetesen a munkáskezek szaporítását teszik szükségessé. Van rá remény, hogy megfelelő szénárak elérését feltételezve, munkásaiknak olyan kereset fog juttatni, mely mellett az évek során itt kinevelt munkások a külföldi magas keresetek csábítása ellenére is megtarthatók lesznek, habár a vándorlási kedv újraéledésének különösen Amerika felé az utóbbi hónapokban sajnos, nem egy jelét látni. Sajnálatos tehát, hogy a szénfogyasztó gyáripár részéről, hacsak sporadikus jelenség gyanánt is, oly törekvéseket észlelhetni, melyek a konszolidáció teljes befejezését akadályozhatják, ennek útját is vágthatják. A galíciai, ezidőszerint gazdagon ömlő nafta-források feleslegei, melyek egyes fogyasztóknak, a szállításra engedélyezett s 50%-ot meghaladó díjkedvezmény mellett, pillanatnyi megtakaríthatásokat nyújthatnak, de a gyáripár összességének végeredményében csak kárára lehetnek, adják meg az akcióhoz az eszközt. Vannak, akik nem elégszenek meg árszabályozóul a külföldi szénbányák versenyével és a hazai széntermelés évről-évre fokozódó kínálatával; ezeknek kívánóok figyelembe ajánlani, hogy a hazai széntermelés haladásában, ha az árak egy bizonyos színvonal alá szállíthatnak le, ismét visszaesés fog beállni és e visszafejlődési folyamat káros hatását az egész hazai gyáripár érezni fogja. A hazai szénbányászatra a munkásjóléti intézmények eddig soha sem sejtett terheket rónak, a mun-

kaerőért folytatott nemzetközi versenyben meg folyton fokozódó áldozatokat kell hoznia. Ha az árak újból leszoríttatnak, munkásait e legnagyobb kockázattal járó iparág megtartani képes nem lesz. A széntermelés máról holnapra nem fokozható, a bányauzem éveig tartó, előkészítő, feltérési munkákat igényel. Kérdés, hogy újból visszaesvén, képes lesz-e oly rövid idő alatt, mint legutóbb történt, újból lábrakapni és feladatai magaslatára emelkedni. Tisztán látja egyébként e helyzetet kereskedelmi kormányunk is, mely a szóbanforgó tüzelőanyag szállítására fennállott fuvardíjkezdvezményt a folyó évre már azzal a kellően hangsúlyozott figyelmeztetéssel engedélyezte, hogy ez év lejártával ezt tovább érvényben hagyni nem fogja.

A megnövekedett termeléssel egyébként ez idő szerint megfelelő kereslet, illetve fogyasztás áll szemben. Különösen nagy igényekkel lépett fel a lefolyt évben a magyar államvasut, melynek szüksége a fokozott forgalom mellett, több millió métermázsával emelkedett. Örvendetes és a szénbányászat nagymérvű fejlődését igazoló körülmény, hogy e megnövekedett fogyasztás csaknem teljes mértékben hazai földben termelt szénrel volt fedezhető. Épp így áll a dolog az 1909-ik és 1910-ik évekre beszerzendő további mintegy évi 7 millió métermázsával is, mely egész mennyiségnek szállítását a magyar bányák megajánlották. E szükségleti többlet fedezésénél az összes nagyobb szénbányák arányos mennyiségekkel veszik ki részüket és azt hisszük, nem járunk messze a valóságtól, annak a nézetünknek adva kifejezést, hogy külföldi szén csak oly relációkban fog beszerezhetni, amelyeknek hazai szénbányákból való ellátása, a járműveknek igen hosszú vonalakon való igénybevételét tenné szükségessé. Épp így fedezésre találnak a gyáripár igényei is, amelyek a számos üzletágban megromlott konjunktúra mellett is, nem sokkal kisebb szénmennyiségeket vesznek igénybe, mint az 1907-ik évben.

Nálunk, ahova a nyugateurópai magas konjunktúrának csak végső gyenge hullámai jutottak, viszont a visszahatás sem lehetett oly nagy mértékű. Egyébiránt túl nagy feleslegek az osztrák-sziléziai szénmedencéből sem keresnek piacot, a szénbőség jelei csak a rajna—westfalai, belga és angol szénpiacokon mutatkoznak. E hatalmas szénvidékek konjunktúrái azonban a nagy távolságnál fogva nálunk soha sem éreztették nagy mértékben hatásukat.

A kincstári széntermelési akció az előre kitűzött mederben folyik, — minthogy azonban a szénbányászat természete, hogy a végzett munka csak évek múlva hozza gyümölcsseit, — kincstári szén az elmúlt évben még csak kisebb mennyiségben és kizárólag az állami üzemek céljaira kerülhetett piacra. Ezt az akciót, bár a kellően kifejtett magániparnak támasztott versenyt állami feladatul el nem ismer-

hetik, a magánkézben levő bányák abból a szempontból nézik megnyugvással, mert ez által alkalma nyílik a hazai közgazdaság legfőbb őrhelyének arra, hogy a széntermelési költségek alakulásába megbízható betekintést nyerjen. Azt remélik, hogy sok igazságtalan vádnak, színesen csoportosított panasznak veszik magvát, ha az állam saját tapasztalatai alapján állhat tanuul meliélük annak a bizonyításánál, hogy a szén termelési költségeinek emelkedése kellően megköolja, sőt, hogy egyedül e költségemelkedés idézte elő a szén piaci árának emelkedését. A pénzérték devalvációja évek hosszú sorára visszanyuló folyamat; a munkaerő értékesítésénél, minden árucikk árának emelkedésénél természetesen és elismerten nyilatkozott meg e tény, de mivel a szénárak éveken át példátlan depresszió folytán a termelési költségek alatt voltak és tartattak lekötve, a szükségszerű és épp ez okból jelentékenyebb áremelkedés jogosultságát tagadni némely oldalon nagy a hajlandóság. A kincstári bányászkodás, mely az országnak legkülönbözőbb részein vetette meg lábát, igazságot fog szolgáltatni a magyar szénbányászatnak, hiteles és ugyszólván minden szénvidékre kiterjedő adataival, igazolván, hogy hol rejlik a magasnak tartott szénárak tulajdonképpeni oka. Az előadottakhoz képest a szénárak meglehetősen szilárdak és szükségképp meg kell, hogy maradjanak azon a szinten, amelyet a termelési költségek drágulása az egész kontinensre nézve még szab.

Magyar bányászati megfigyelések.

Egyelőre azon magyar bányászati helyekről akarunk szólni, amelyeknek művelete sok század óta van folyamatban s ahol már a magyar honfoglalás előtt is számottevő bányászati ipart gyakoroltak, de rátérünk ezután annak kimutatására, hogy hazánk hasznos ásványokat rejtő földjének még csak csekély része van művelés alatt s elmondhatjuk, hogy még legalább háromszor annyi parlagon heverő terület van, ami feltárássra, művelésre vár.

Nemcsak a Kárpátok, de mellékhegyei is, sőt a nem hegyes vidékek is számos helyen tartalmaznak hasznos ásványokat. A legrégebb bányászat ugyszólván a kőkorból kezdődik. Az ősember olyan kőanyagot keresett, amelyből fejszét, kést, fegyvert készíthessen magának. Talált aztán természet s ebből nemcsak szármagot, de ékszer is kalapált magának. Rájött, hogy a galetinből ólmot lehet olvasztani s ennek nyomán más fém tartalma kövökből is primitív módon fémet nyert. Az aranyat azonban már akkor megtalálta, mikor a patakok kavicsa között a szerszámhoz alkalmas kemény quarcokat kereste. Az arany szépségénél és ritkaságánál fogva már az ősembereknél értékel képviselt s attól fogva megtartotta tekintélyét egész napjainkig.

Hazánkban is úgy, mint mindenütt, ott kezdetek bányászni, ahol véletlen befolyások által láthatóvá

lett a terület tartalma. Leginkább olyan helyeken találunk bányákat, ahol egy nagyobb esőzés mély árkot vágott s így a kőzet tartalma nagyobb emberi munka nélkül bukkant elő.

Kétségen kívüli tény, hogy egész Európában összesen nem termelnek annyi aranyat, mint amennyit Magyarországon s az is tény, hogy ebből az arany-mennyiségből az oroszánrészt egyetlen bányaterület hozza létre, a Hunyadmegye Kristyor-Brád vidékén dolgozó német Harkort-féle társulat. Abrudbánya, Verespatak s Bucsum szomszédos területeken valami 300 bánya van, de ezek nemhogy gyarapodnának, hanem inkább hanyatlanak. A hanyatlás okát könnyű megtalálni abban, hogy itt a bányászatot a legprimitívbb módon üzik, mivel másképp nem is üzhetik, amennyiben sem magasabb szakértelem, sem tőke nem áll rendelkezésre.

A legjobb bányászatnak is megölnéje, elpusztítója a rablóbányászat, amely röviden magyarázva, nem egyéb, mint tisztán az aranytartalmu kvarcok kiszedése anélkül, hogy a bányajaratok biztosítottának, anélkül, hogy a meddő kőzet eltisztítottának, anélkül, hogy a szükséges támpontok meghagyatnának s így a bánya aztán járhatatlanná lesz és nem művelhető, megfullad, bedől és az újra feltárását senki nem eszközöli, mert az évekig tartana s temérdek pénzbe kerülne.

Vegyük sorba a vármegyéket s tartsunk szemlét, hogy hol mit bányásznak és mit lehetne még bányászni.

Pozsonymegye. E vármegyében az érctelepek neptuno-vulkanikus eredetűek. Gránitban kvarc és pátos tellérekben antimonnat-arany is jön elő. Ma már nem bányásznak aranyra. Ha Pozsonymegyét bányászati alaposabban kikutatnák, bizonyára akadnának ott olyan bányászatra is, amely kifizetődnék.

Barsmegye. Barsmegye a bányaterményeket illetőleg nem szegény s található ott a hasznosabb ásványokból galenit, ezüstkovand, vaskovand, termésezüst, rézkovand, termésarany, horganyérc.

Zólyommegye. Vasércekben igen gazdag kell, hogy legyen; de lehetne ólomra és rézre is haszonnal bányászni, itt-ott termésarany is várható lenne.

Nográdmegye. E megye gazdag lehet sok ércet illetőleg, de bányászatát a szén kivéve, alig számbavehető. Sajátságos, hogy nálunk a csillámpalába nem igen remélünk hasznos bányászatot, itt azonban mi bányászat eddig van, csillámpalában fordult elő. Található vas, ezüstérc, rézkovand, ólomfényle.

Szepesmegye. E vármegyében a kristályospalak uralkodnak, de van bőven gneiss, agyag- és csillámpala is. Fémek adó ásványok közelvezők találhatók: vastartalmu pátok, vascillám, barnavaskő, réztartalmu érc, higanyérc, sőt néha terméshigany is. Réz számos helyen.

Gömörmegye. Agyagpala, fagyypala és vas, ezüst, antimon, higany, cinober, arzen, nikkell.

Abauj Torna-megye. Leginkább paláskőzetek. Arany, ezüst, antimon s réz.

Liptómegeye. A lipői hegyek már gránitosak s itt-

ott porphir. Régebben gyakran találtak szép arany előjöveteleket s ezek leginkább barna kvarcban fordultak elő. Van itt vas, ezüst, réz, horgany, ólom, antimon.

Hontmegye. Valamikor Selmezbányával Európának leghíresebb bányahelye. Ma is nevezetes magyar bányászati egyeteme. Fémei leginkább arany, ezüst, réz, ólom.

Beregmegeye. Ez a megye nagyon kevésbé van bányászatiilag kutatva, holott okvetlen van ezüst és ólom tartalmu kőzete.

Szatmármegye. Itt van jelenleg is virágzó bányászat, de van számos terület, amely munkáló kezekre vár. A kőzet porphir fajtákban gazdag és zöldkő sem ritka. A bányászat arany, ezüst, ólom, réz és arzénre terjed ki.

Máramarosmegye. Ennek bányászata is hanyatlott, pedig itt bizonyára haszonnal lehetne arany-, ezüst- és rézre dolgozni.

Biharmegye fémbányászata is nagyon szomorú várakozásban tölti napjait, pedig Biharnak hegyeiben van arany, ezüst, réz, antimon, vas, bismut, horgany.

Krassó-Szörénymegye. Krassó-Szörénymegye hegyeiben legalább 200 ezer $\square$ méter bányaterület, ebből egy részt bir és szorgalommal dolgoztat vasra a cs. és kir. szab. oszt.-magyar vasutársaság. E hegyekben nagy mennyiségű szén és vas van felhalmozódva, mely művelésre vár. Aranymosást folytat itt egy német társaság a Nera folyó mentén, úgy látszik nem nagy szakértelemmel.

A németek által elfoglalt területeken kívül sok hely van még, ahol aranyat haszonnal lehetne mosni.

Az aranymosásról szólva megemlítjük, hogy aranymosásra nem bányahatósági engedély, hanem politikai hatósági engedély kell s ezt bárki megkaphatja.

(X)

A legutóbbi évek réztermelése.

A réztermelés a világpiacon az elmúlt esztendőben határozott emelkedésről tesz tanuságot. Míg ugyanis 1907-ben az össztermelés 703,000 tonna volt, 1908-ban 739.000 tonnára rugott, tehát 36.000 tonnával emelkedett. Ez az 5%-nyi emelkedés annyival is kedvezőbb tünet, mivel az 1907-ik évet megelőző esztendőben 2% visszaesés volt a réztermelés terén észlelhető.

Az emelkedés nagyjából az Északamerikai Egyesültállamok réztermelésének fokozatos föllendüléséből leli magyarázatát; közgazdasági szempontból ez annál örövendetesebb, mivel az Unió legkiválóbb réztermelő társulata, az „Amalgamated Copper Company“ még csak két évvel ezelőtt is rendkívül válságos helyzetben küzdött, kénytelen volt üzemeit is bizonyos időre beszüntetni. A tavalyi föllendülés következtében az Unió abba a kedvező helyzetbe jutott megint, hogy 1909. év beállára több, mint 12.000 tonna készlet fölött rendelkezhetett.

A világpiacon számottevő 15 réztermelő ország között a réztermelésben bizony csak a 11-ik helyre kerülünk. Azért az emelkedés nálunk is folyton észlel-

hető. Összrésztermelésünknek több mint 80%-át a kincstár rézbányái, a többit a magánbányászat termeli. — Tekintettel rézérceink gazdagságára, évi termelésünk koránt sincs összhangban a külföldével, sőt Magyarországnak a múltakban is sokkalta virágzóbb rézbányászatával. Ám újabb réziparvállalataink modern berendezése némileg biztatóbbat ígérnek a jövőre nézve. Nevesebb réztermelő vállalataink az államkincstár rézbányáin kívül a következők: a dobsinai Meisels és H. Risto-féle 2 bánya, a rosztokai friedenshülte-bánya, az ötösi rézbánya, a szomolnokhutai, a balánbányai, a kunchfalvi, az almaseli, a csiklovai és a beslináci rézbánya Horvát-Szlavonországból.

A legutóbbi tíz év réztermelése a vilápiacra a következőket mutatja:

1899-ben termeltek	478.200 tonna rezes	73 £
1900-ban	499.200	73
1901-ben	534.800	66
1902-ben	553.300	52
1903-ban	591.300	58
1904-ben	647.900	59
1905-ben	693.900	69
1906-ban	717.800	87
1907-ben	602.752	87
1908-ban	738.900	60

évi átlagárban.

Látniuk ezekből, hogy a réztermelés tíz esztendő alatt több, mint 50%-kal emelkedett; bár közben kedvezőtlen termelési viszonyok, kivált bérharcok következtében az 1907. esztendő jókora visszaesést mutat. Az amerikai termelési viszonyok rosszabbodásának kell betudni, amelyek az 1899-iki 73 £-nyi átlagárhoz képest legalacsonyabbak voltak 1902, 1903, 1904 és 1908 esztendőben.

A rézárak termelése tekintetében a „Copper Producers Association” adatai szerint nyersrészről termeltek:

	1907-ben	1908-ban
Az Északamerikai Egyesültállamok	414.300	449.500 t.-val
Nagybritánia	70.900	71.400
Közép- és Délamerika államai	65.000	62.000
Japán	36.400	36.000
Ausztrália	32.500	34.500
Németország	31.900	30.000
Oroszország	14.800	16.800
Kanada	14.000	14.000
Franciaország	7.800	8.000
Olaszország	4.000	4.000
Magyarország és Ausztria	852	1.300
Skandináv-, pyrenéi-, balkánfélsziget	10.300	11.400

Összesen: 702.752 738.900t.-val.

Emelkedés észlelhető az Északamerikai Egyesültállamoknál, Nagybritanniánál, Oroszországnál, Franciaországnál, hazánkban és az apróbb réztermelő államokban, míg Délamerika, Japán és Németország némi visszaesést mutatnak.

A legutóbbi tíz év nyers részfogyasztása a következő volt:

1899-ben fogyasztottak	468.100 tonnával
1900-ban	502.200
1901-ben	473.700
1902-ben	577.800
1903-ban	587.000
1904-ben	668.400
1905-ben	738.300
1906-ban	714.100
1907-ben	654.200
1908-ban	693.200

A részfogyasztás is, 10 év alatt több, mint 50%-kal emelkedett. Az egyes éveket tekintve, némi visszaesés észlelhető az 1901. és 1906. évek folyamán.

Az áru-fogyasztás tekintetében az utóbbi 2 év adatai a következők:

	1907-ben	1908-ban
Az Északamerikai Egyesültállamok részfogyasztása	225.500	210.600 t.-val
Németország	150.000	180.700
Nagybritánia	106.000	128.900
Ázsia és Ausztrália részfogyasztása	74.800	77.800
Franciaország	65.300	73.900
Magyarország és Ausztria	26.600	33.500
Olaszország	25.800	23.500
Oroszország	18.600	22.600
Belgium	9.500	11.000
Európa többi államai	5.900	6.200

Összesen: 654.200 693.200t.-val,

(A külső világöröknek egyes apróbb államai részfogyasztását itt figyelmen kívül hagytuk.)

A nyersrésztermelésben emelkedést észlelhetünk Németországnál, Nagybritanniánál, Ázsiánál kivált Japán révén, Franciaországnál, hazánknál, Oroszországnál és Belgiumnál; míg az Unió és Olaszország réztermelése visszaesést mutat.

A termelés és a fogyasztás között mutatkozó különbség 1907-ben: + 48.552; 1908-ban pedig: + 45.700. A termelés és fogyasztás közt korántsem észlelhető az a nagyarányú ingadozás, amit a londoni tőzsi piac adatai mutatnak a részjegyzésnél. Az árakat ugyanis tíz év előtt 73 £, tavalyelőtt 87 £, viszont 1909 beálltára már csak 60 £-gel jegyezte. Gy. Gy. K.

✂ HAZAI HIREK ✂

Van-e szénhiány? A brassói kereskedelmi és iparkamara évi jelentésében olvassuk a következőket:

„A termelésnek legnagyobb akadály az országban uralkodó szénhiány. Az üzemerő kifejtésére elegendő tüzfifa állott ugyan rendelkezésre, a cementégetésre szükségelt egész köszénmennyiséget azonban Angolországból kellett hozatni; az 1909-ik évre is 50,000 métermázsa ilyen köszén kellett beszerezni.”

A brassói kamara területén a viszonyok javulását attól várják, hogy a Barcaságon előforduló köszén feltárásához hozzálátnak. A brassói kamara panaszát értjük és méltányolni tudjuk. Felsőmagyarország is hosszú ideig volt abban a kényelmetlen

helyzetben, hogy majdnem egész szénszükségletét porosz szénnel kellett fedeznie. A handlovai szénbányák üzembehelyezése megszünteti némileg ezt az anomáliát s épp így a brassói vidék iparát a barcasági bányát feltárása és üzembehelyezése után lehetne a szénmizériától megszabadítani. Azonban ebből nem lehet arra következtetni, hogy Magyarországon szénhiány van. Itt-ott találkozunk ilyen bajokkal, azonban ezt nem lehet az egész országra vonatkoztatni. A hazai bányavállalatok tervszerűen fejlesztik széntelepeiket s az állami szénbányászat is azt a célt szolgálja, hogy Magyarország szénszükségletét mielőbb lehetőleg kizárólag hazai szénnel lehessen fedezni.

A petroleum- és kálíkkutatások. Több ízben foglalkoztunk a legújabb petroleum- és kálíkkutatásokkal és teljes részletességgel beszámoltunk a nagysármási kutatások eredményéről is. Most érdekes visszapillantást olvasunk a hazai petroleum- és kálíkkutatásról, amelyből kiragadjuk a következőket: Az állami költségvetésben 1894. óta szerepel egy 100.000 koronás tétel a petroleumkimutatás segélyezésére. Ebből a 100.000 koronából a kormány szubvenciókat adott azoknak, akik a Kárpátok magyarországi lejtőin petroleum után furáltak, miután a világ összes geológusai megerősítik azt, hogy a galíciai petroleumforrásoknak a Kárpátok innenső oldalán folytatásuknak kell lenni. Ugyiszintén a romániai petroleumtelepek is kétségtelenül átnyulnak Erdélybe is. A 100.000 koronás szubvenció kedvéért tényleg történtek is furások Sáros, Zemplén és Máramaros megyékben és nem mondható, hogy eredménytelenül. Komárnikon már 554 méter mélységben elérték az első petroleumszintet, 635 méter mélységben pedig a másodikat, a honnét bőségesen fakadt a petroleum. Itt 800 méterig folytatták a furást, de azután abban hagyták. A mikovai és krivaolykai furások is eredménytelenül biztattak, de amint a petroleumszintet elérték és a szubvenció felvehető volt, a furást abban hagyták. Így történt a romániai petroleumterületek folytatását képező sósmezői területen. Eme szinte szisztematikus furási módok azt az alaposnak látszó gyanút keltették, hogy akik itt petroleumra kutáltak, nem annyira a petroleum, mint inkább az állami szubvenció kedvéért furatnak, sőt az a gyanu is felmerült, hogy ezek a szinte szándékosan meghiusított kutatások a galíciai petroleumipar érdekében történnek így. A galíciai nyersolaj-tu-termelésre szinte végzetes volna az, ha Magyarországon bőséges petroleumforrásokra bukkannának. Már most közel fekvő volt az a gyanu, hogy a galíciai forrástulajdonosok furatnak nálunk és így lefoglalják az állami szubvenciót és megakadályozzák azt, hogy komoly kutatók az állami segélylyel veszedelmes versenyt támaszszanak. E gyanu következtében a pénzügyminiszter a petroleumkutatási szubvenciókat beszüntette és a költségvetésben megállapított évi 100.000 koronát arra használta fel, hogy a rendszeres kutatást előkészítse és maga a kincstár kezdett petroleumra furatni a luhi területen, hol találtak is petroleumréteget, úgy hogy már a kut közelében a finomított is megépítették, de itt a hibás furás következtében víz tört be a furólyukba, ami a további kutatást egy időre megakasztotta.

A 100.000 korona kevés azonban ahhoz, hogy ezzel egyszeriben nagyobb erővel fogjanak a kutatáshoz, tehát ezt az összeget most már két év óta visszatarjták, illetőleg a pénzügyminiszter elsősorban is egy teljes furógarnitúrát szerzett be és egy mérnököt Galiciába, egyet meg Bakuba küldött ki a petroleumbányászás rendszeres tanulmányozására. Időközben pedig a furógarnitúrát és az évi 100.000 koronából még fenmaradó csekély összeget arra használják fel, hogy — kálisókra kutatnak. Ennek a kutatásnak az az érdekes históriája, hogy Suess hírneves bécsi geológus úgy nyilatkozott, hogy Magyarország jövő gazdaságának forrása a kálisókban rejlik és egyúttal meg is jelölte azokat a területeket, ahol kálisóknak kell lenni. A pénzügyminiszter erre már az 1906-ik évi állami költségvetésben a petroleumkimutatásra beállított 100.000 koronás tételt úgy módosította, hogy a petroleum és kálisók kutatásának előmozdítására szolgáló segély. 1906 óta ez a tétel tényleg így cím alatt is fordul elő. A Suess tanár által kijelölt területek megvizsgálásával a földtani intézetet bizta meg a pénzügyminiszter, de akkori geológusaink sem a felszínen, sem pedig az ottani tavak és vizek üledékében nem találtak kálínyomokat, miért is a kálisók nem létezését véleményezték. A pénzügyminiszter erre Lóczy tanárt bizta meg a felülvizsgálattal, aki meg a porosz királyi geológiai intézet igazgatójává, a kálisók világszeret ismert legelső tekintélyének, Weitinschlagnak véleményét kérte ki. Weitinschlag véleményében utalt arra, hogy a dús gazdag németországi káliterületek felszínén és vizeiben sem lehet nyomát sem találni a kálisóknak, de azért a föld mélyében óriási mennyiségben található ez a rendkívül értékes trágyaanyag. Weitinschlag is megerősítette Suess tanár véleményét, hogy különösen a Mezőségen Erdélyben kell kálisóknak előfordulni. Erre a pénzügyminiszter a Weitinschlag által ajánlott furómester vezetésére alatt Sármáson a Mezőségben tényleg megkezdte a furásokat kálisókra. A furásokkal már meglehetősen előrehaladtak, amikor a napokban a furólyukból zugva, dübörögve dus — petroleumgázok kezdtek feltörni. Ebből azt következtetik, hogy Sármáson valószínűleg gazdag petroleumrétegre fognak akadni, mint-hogy Galiciában és Bakuban a petroleumgázok kiömlése előzi meg a nafta felbugyogását. Nagyon természetes, hogy az esetben, ha Sármáson csakugyan gazdag petroleumforrást furtak meg, ezt ki fogja aknázni az állam. Azonban a petroleum előfordulása épenséggel nem zárja ki azt, hogy ott kálisók is vannak, minthogy ez a két anyag jobbra közel van egymáshoz. Azt, hogy a petroleum vagy a kálisó kiaknázása a gazdaságosabb és célszerűbb-e, majd csak a további furások fogják eldönteni, melyeket szakadatlanul folytatnak a Mezőségen.

Uj kőszénbánya részvénytársaság. Brassóvidéki kőszénbánya r.-t. cég alatt Kolozsvárott új kőszénbányavállalat alakult a brassómezei Keresztényfalva, Valkány, Vidombák, Feketealom, Rozsnyó és Kolbák községek határában levő hat darab adományozott bányatelek és 350 darab zárlatkutatmányból álló barnaszénterület kiaknázására és értékesítésére. A társaság alaptőkéje 40.000 korona, amely egyenkint 1000 korona névértékű bemutatásra szóló részvényből áll. Az igazgatóság egyetlenegy tagból áll, Polak Gaston kolozsvári bányai igazgató sze-

mélyében. Midőn erről az új alakulásról hírt adunk, nem mulasztjuk el megjegyezni, hogy a vállalat mai formájában nem ígérkezik valami kitűnőnek, mert okszerű bányászathoz három dolog szükséges: pénz, pénz és ismét csak pénz, ami ugylátszik szűkiben van, mert különben nem 40.000 koronában állapították volna meg az alaptőkét. Ezzel ugyan nem igen fogják a brassó-megyei hat község határában elterülő hat adományozott bányatelket és 350 darab zárkutatmányt kiaknázni.

A Szápári-köszénbánya r.-t. augusztus 29-én közgyűlést tart, amelynek napirendjén az elsőbbségi kötvényeknek az új részvényekkel való kicserélése szerepel. A társaság igazgatósága — mint hírlik — már ősszel forgalomba hozza bányáiból termelt köszénét. A szállítást teherautomobilokkal fogják ellátni s az igazgatóság egyelőre a zirci járás területére kért engedélyt az automobilközlekedés lebonyolítására.

A királdi köszénbánya gondnoksága ismeretlen tettesek ellen feljelentést adott be. Ugyanis néhány nappal ezelőtt ismeretlen emberek betörték s onnan nagymennyiségű konzervárut elloptak. A csendőrség nyomozza a betörőket.

A Magyar aranybánya r.-t. augusztus 25-én tartja rendes évi közgyűlését, amelyen az évi zárszámadásokat fogja az igazgatóság előterjeszteni. A társaság 1908-ban 6991 korona veszteséggel dolgozott, amelyhez hozzáadva az 1907. évi 6477 korona veszteség, az összes veszteség 13.468 korona. A mérleg adatai a következők: *Vagyon*: Bánya, bánya- és zuzóépületek, sodronypálya, gépek és felszerelések 84.831. Pénzkészlet Botesen 8000. Adósok 12.094. Anyagkészlet a bányánál 3601, a zuzónál 6243; = 9844. Veszteség 1907. évből áthozat 6476, 1908. évben 6991; = 13.467. Összesen 120.247 korona. *Teher*: Részvénybefizetési számla 100.000. Hitelezők 20.247. Összesen 120.247 korona. A bruttó bevétel 67.072 korona volt, amelyből 35.183 koronát bányászati költségekre, 14.864 koronát zuzóüzemi költségekre, 8889 koronát irodai költségekre fordítottak.

Hadapródok Resicán és Aninán. A heimburgi (bécs melletti) hadapródiskola harminc növendéke az igazgató és hat tanár kíséretében lerándult az Aldunára s kedden és szerdán Resicán időztek az ottani vasgyárak megtekintése végett. Onnan Aninára utaztak.

Bányavasut-megnyitás akadályokkal. A resica—oravicai helyi érdekű vasutat már hónapokkal azelőtt adták át ideiglenesen a forgalomnak. De hogy ez a forgalom mennyi bajjal jár: csak azok tudták, akik ezt a vasutat egyszer-mászor kénytelenek voltak igénybe venni. Sinalámosások, sziklaomlások, pályasüppedések minduntalan megakasztották a közlekedést. A vasut végleges átvétele tárgyában mult héten szállt ki a helyszíre *Tárnoki Mór* vasutfelügyelő, *Rév Lajos* felügyelő a Máv. igazgatósága részéről, *Apró János* főmérnök, *Korcsák Antal* vonatellenőr, *Poldesz Richárd* osztálymérnök, a vállalat részéről pedig *Görög* és *Castelli* főmérnökök. A bizottság a tárgyalás alkalmával több hiányt állapított meg, melyeknek megszüntetése után a vasut végleges átvétele meg fog történni.

A petrozsényi vasutvonal és a szénszállítás. Az óriási léptekkel haladó petrozsényi szénforgalom lebonyo-

lítása céljából tudvalevőleg szükségessé vált a *piski—petrozsényi vonal kibővítése*. A munkálatok egyrésze elkészült és most ment végbe a Banica, Bolibarlang, Vulkán és Lupény állomások kibővített vágányhálózatának műtanrendőri felülvizsgálata, mely után azokat átadták a forgalomnak. A Petrozsényben építendő hatalmas vontatótelep és nagyszabású fűtőház részére szükséges telkek kisajátítási eljárása f. hó 5-én ment végbe, melyen *Pogány Béla* alispán elnöklésével dr. *Apathy Arpád* tisztifőügyész, *Mahler Ignác* kir. főmérnök az államépítészeti hivatal főnöke, a községi előjáróság és a Máv. aradi üzletvezetősége vett részt. A megkísérlelt egyezség azonban nem jött létre, mivel a kisajátítandó földek tulajdonosai □-ölenként 10 koronát követelnek, míg a vasut csak 1 koronát ajánlott fel. Így az elfoglalt terület kisajátítási árát birói uton fogják megállapítani.

A resicai vízműtelep. Az osztrák-magyar államvasut társaság mostanában igen jelentékeny beruházásokkal fokozza délmagyarországi telepeinek üzemképességét. A resicabányai vízvezeték most olyképen készül megépíteni, hogy Teregova fölött, Fényes község határánál elvezetné a Hideg-patak vizét Resicáig, ott két turbina beállításával 7000 lóerős nyomást nyerne, amelynek segítségével ellátná az egész községet, a terjedelmes gyári telepeket és bányüzemeket kitűnő ivóvízzel. A nagyszabású terv kivitele 15 millió koronába kerül.

A Részvénytársaság kőolaj kutatására, amely tudvalevően a Magyar Általános Hitelbank vállalkozása, a *Kornfeld Zsigmond* báró elhunytá következtében megüresedett igazgatósági tagságot *Kornfeld Pál* báróval töltötte be. A budapesti törvényszék cégjegyzékébe a változást most jegyezték be.

Lédeczi portlandcementgyár r.-t. cég alatt, mint már jelentettük új részvénytársaság alakult 1,600.000 korona alaptőkével, amely a Schenk Adolf lédeczi portlandcementgyára és mészégető művei cég telepét veszi át és tartja üzemben. Az első igazgatóság tagjaivá megválasztottak: *Smialovszky Valér*, budai *Goldberger Richard*, *Adelsbachi Grimmer Jenő*, dr. *Hajcsi György*, *Kriszner Albert* és dr. *Konirsch Alfréd*, kiknek ebbeli minőségük és cégjegyzési jogosultságuk bejegyeztetett.

A magyar-horvát szénipar r.-t. két igazgatósági tagját, dr. *Szabolcsai Árpádot* és *Kaufmann Ármint* törölték az igazgatósági tagok sorából. Ezt a változást a budapesti cégbiróság most vette tudomásul.

A **Berndorfi fémárugyár Krupp Artur** cég Budapesten cégjegyeztette magát. Cégvezető *Dörlinger Károly*.

A **Lukii kőbánya r.-t.-nél** több változás történt. Így báró *Claner Quido* igazgatósági tagnak ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága megszűnt, míg *Iovag Pischof Alfréd* igazgatósági tag ebbeli minősége és cégjegyzési jogosultsága a cégbiróságnál bejegyeztetett.

Szerencsétlenség Resicabányán. Az osztrák-magyar államvasutársaság resicai hengerműhelyébe több munkás nagy vaslemezek kiszállításával volt elfoglalva. *Vanyek Ferenc* munkás megbottolt s egy nehéz vaslemez ráesett, amely összelapította. Ott a helyszínen szörnyethalt. Az ügyészség megindította a vizsgálatot.

Szerencsétlenség egy kőbányában. A bēlapátfalvai kőbányában csuszamlás következtében halálos szerencsétlenség történt. Az egyik munkás, Sas Gábor szörnyethalt, egy másik munkás pedig életveszélyesen megsebesült.

A rozsnyói új bányaalítási iskola. Az országos magyar bányászati és kohászati egyesület borsodgömöri osztálya ezennel közhírré teszi, hogy a rozsnyói bányaalítási iskola folyó évi szeptember hó 6-án működését megkezdi. A bányaiskolába minden második évben vétetnek föl új növendékek. A tanítás két évre terjed. A bányaiskolába csak oly bányamunkások vehetők fel, kik magyar állampolgárok, magyarul beszélnek, olvasnak és irnak, az elemi iskola számtan anyagában jártasak és mindezen képességeket a bányaiskolai bizottság előtt tartott felvételi vizsgán igazolják, továbbá hitelesen igazolják azt, hogy legalább egy éven át gyakorlatilag foglalkoztak. A felvételi vizsga alól fel vannak mentve azok a bányamunkások, kik a középiskolának vagy ezzel egyrangú más intézetnek legalább 4 osztályát végezték és ezt hiteles bizonyítvánnyal igazolják. Felvételért folyamodóknak, kik 18 évnél idősebbek, igazolniok kell még azt is, hogy katonakötelezettségük által az iskola két évi látogatásában akadályozva nem lesznek. A sajátkezüleg írt folyamodványok az összes iskolai és szolgálati bizonyítványokkal, továbbá bányorvos, vagy hatósági orvos által kiállított és a folyamodó ép, erős, bányamunkára alkalmas testalkatát, jól látó-, halló- és beszélő szervezetét igazoló bizonyítvánnyal, valamint újraoltási bizonyítvánnyal együtt eredetiben vagy hitelesített másolatban legkésőbbben folyó évi augusztus hó 10-éig a bányaiskola igazgatóságához betérjesztendők. A felvételi vizsgára való bocsátás fölött a bányaiskolai bizottság dönt és elhatározását a folyamodókkal közli. A felvétel ezidő szerint csak az első, tehát előkészítő tanfolyam számára történik. Az évi tandíj 40 korona. Megjegyeztetik, hogy a második tanévben a szaktanfolyam számára is történhetik kivételesen felvétel, ha folyamodó nyilvános jellegű tanintézet bizonyítványával, vagy külön felvételi vizsgán megfelelő ismereteket fog igazolni azon tantárgyakból, melyeket a bányaiskola előkészítő tanfolyamában tanítanak.

Ártézi kut Bátaszéken. A bátaszéki képviselőtestület legújabbán tartott gyűlésében elhatározta, hogy a községben ártézi kutat furat és egy bizottságot küldött ki az ügy tüzetes tanulmányozása végett.

✂ KÜLFÖLDI HIREK. ✂

Oroszország kőolajtermelése. Oroszország kőolajtermelése az év első negyedében 2.033 millió tonnára rugott. Januárban Bohu és Grosny vidékén 648.528 tonnát, februárban 645.933 tonnát, márciusban pedig 738.709 tonna petroléumot termeltek. Végleges kimutató szerint Oroszország kőolajtermelése 1908-ban 8.301 millió tonna volt, az 1907 évi 8.247 millió tonnával szemben.

A porosz bányá-novella. A porosz törvényhozás hosszas tanácskozás után elfogadta, némi kevésbé jelen-

tős módosítással, az új bányatörvény novellát. Ez az új törvény sok újítást tartalmaz. Így fontos újítás az, hogy ezentul a bányáüzemért nemcsak a bányatisztviselők, üzemvezetők, hanem a bányatulajdonosok és a bányáigazgatók is felelősek. Egy másik jelentős változást tartalmaz a novella második fejezete, amely a biztonsági intézkedések ellenőrzésére ugynevezett Sicherheitsmännereket állít a munkások köréből. A harmadik fejezet a bányaalmozottak fizetési viszonyait szabályozza arra az esetre, ha szolgálat közben szerencsétlenség, baleset érte őket. Egy másik rendelkezés bányaküldöttség kijelölését követeli meg. Ebben a munkaadók és a munkások vannak képviselve s a kirendeltség bányatechnikai és bányarendészeti kérdések megbeszélésére hivatott.

✂ TALÁLmányok ✂

Bányatálpfák impregnálása.

A vasutak terjedésével és a bányászat fejlődésével egyre nagyobb szükség van az impregnált vasuti talp- és bányafára. A nagyobb kereslet s az erdők folytonos pusztulása folytán természetesen felszökött az impregnált fák ára, úgy, hogy ma sokan törnek a fejüket olcsó és az eddiginél mégis tartósabb bányá és talpfa előállításán. Külföldön, ahol a fa a miénknél is drágább, néhány év óta vasbeton bányá és talpfa alkalmazásával igyekeznek a gyorsan pusztuló fát kiszorítani, ez a megoldása látszólag drága ugyan, de ha a tartósabb voltát nézzük, aránylag mégis jóval olcsóbb volna a rendelkezés, ha gyakorlatilag beválna. Amerikában nemrég egy vasuti fővonalon néhány km. hosszúságban próbaképpen betontalpfákat raktak le: a pálya azon részén nem sokára vasuti katasztrófa történt, a hivatalos vizsgálat megállapította, hogy a katasztrófát kizárólag a beton merevsége idézte elő. Természetes, hogy a beton talpfákat rögtön fatalpakkal pótolták. Ehez hasonló sikertelen kísérletek után újból visszatértek a ruganyosabb fához és újabb, jobb impregnáló eljárásokkal igyekeznek a fát a fizikai és kémiai romboló hatásoktól megvédeni. Nap-nap után újabb impregnáló eljárásokat ajánlanak, mindegyik feltaláló természetesen a magát mondja a legtükételesebbnek. Közben olyanok is akadnak, akik kétségbevonják az impregnálás szükségességét; a maguk szempontjából tökéletesen igazuk is van, ezek t. i. valami rossz eljárással impregnálták a fát s így azt tapasztalhatták, hogy ez a fa gyorsabban pusztult el, mintha nem impregnálták volna. Mi már most azért írjuk ezt a cikket, hogy bányászaink a sok ajánlott eljárás között eligazodhassanak és a legjobbat megtalálják; legcélszerűbbnek tartjuk az olajimpregnáló eljárást részletekben megismertetni olvasóinkkal, meri meggyőződünk róla, hogy ez a többi impregnálást minden tekintetben felülmúja.

*

A fát sohasem maga a nedvesség, hanem mindig a mikroorganizmusok teszik tönkre, ha tehát a fát pusztulástól, korhadástól akarjuk megóvni, elsősorban a

mikroorganizmusok támadásától kell megvédeni. Igaz ugyan, hogy nedves helyen gyorsabban korhad a fa, de ennek az oka abban rejlik, hogy a nedvesség a penészgombák terjedését elősegíti, a fának ezen gombától való leg-
elemibb megvédése tehát abban állana, hogy a fát kiszáritjuk; célt persze nem érünk el vele, mert a fa higroszkopikus lévén, a nedvességet újból felveszi. Az eddigi védekezés abban áll, hogy a fát oly anyagokkal telítjük, amelyek a mikroorganizmusokra mérgező hatással vannak, ily telítő anyagok a nehéz fémek sói és ritkábban organikus anyagok. A fémsók közül főleg vasvitriol, rézvitriol, chlorzink, higanychlorid használatosak, az organikus anyagok közül a karbolsav és a kreosot tartalmú kátrányok. A gyakorlat azt mutatta, hogy a felsorolt anyagokkal impregnált fák sokkal gyorsabban pusztultak el, amint az várható volt; ennek okát a legtöbb esetben elméletileg is meg lehet magyarázni. Így pl. a vasgálic a fában foglalt tápsók egy részével oldhatatlan csapadékot képez, amely csapadék nem alkalmas a mikroorganizmusok táplálására, eddig tehát az eljárás jó volna; igen ám, csak hogy ferrosulfát idővel basikus kénsavas vassá alakul, ezen folyamat közben kénsav válik szabaddá, amely idővel annyira koncentráldik, hogy a fát megtámadja és idő előtt elpusztítja. Már a rézgáliccal impregnált fák tartósabbak lennének, ámde ezen eljárás oly költséges, hogy nagyobb elterjedése egyelőre lehetetlen. A sublimálttal való impregnálás tartós és olcsó volna, hogy alkalmazását mégis abban hagyták, az a sok előfordult mérgezési esetre vezethető vissza. Nemrég még a cinkloriddal való telítés volt igen elterjedve, ezen eljárás látszott a legcélszerűbbnek, mégis gyakran előfordult, hogy a cinkloriddal telített fák gyorsan tönkrementek látszólag minden ok nélkül; csak később jöttek rá, hogy zinkchlorid rendszeren vasat is tartalmaz, a vasvegyületek pedig könnyen bomlanak s a keletkező szabad savak a fát megtámadják. Az olcsó zinkchloridot sósavból és zinkhulladékból gyártják, a zinkhulladék tartalmazza, amely aztán a fába is kerül. Az impregnálás tökéletlen volta magyarázza azt a lázas sietséget, amelylyel újabban tartósabb impregnálás után kutatnak. Szabadalmi hivatalunkban csaknem hetenkint jelentenek be néhány újabb eljárást, pedig mire az új talpaték tartósságáról meg lehet győződni, addig körülbelül a szabadalom is lejár.

*

Újabban a Nicholson-gyár is jelentett be egy új olajimpregnáló eljárást, de előzőleg csaknem egy évtizedig kísérletezett az új eljárással s csak miután gyakorlatilag is meggyőződött az eljárás kiválóságáról, jelentette be szabadalmazásra. A találmány a karbolsav és kreosotnak már rég ismert konzerváló hatásán alapszik, de ezen konzerválás eddig oly drága volt, hogy csak

butorfák, sőt kus konzerválására használhatták; tisztán a Nicholson-gyár érdeme, hogy sikerült oly eljárást fel találnia, amelynek segítségével banya- és talpaték is olcsón impregnálhatók. *A fába elsősorban egy antiszeptikus, vízben oldható szert, előnyösen konyhasólugot, vagy cinkloridot és azután egy neutrális olajat, előnyösen kék olajat, esetleg nyerskőolajat, illetve a kettő keverékét szorítjuk be nyomás alatt. Célszerű a fát az antiszeptikus anyag beszorítása után forró olajfürdőben szárítani, a neutrális anyagot csak azután szorítjuk be.* Az olajeljárás gyakorlatilag annyira bevált, hogy az államvasutak már 1895-ben kezdték meg a talpaték egy részét a Nicholson-féle olajimpregnálással megvédeni. Azóta pedig ezen eljárás minden mást kiszorított. Az impregnálendő folyadék a kazán falát kevésbé támadja meg s ha netalán a szivattyukon át az impregnáló anyag kiszivárogna, szinéről és szagáról könnyen felismerhető, míg pl. a zinkchlorid igen gyakran észrevétlenül elfolyik, ami nagy veszteségeket idéz elő.

Természetesen a Nicholson-féle eljárásnál sem lehet tisztán elméletileg az eljárás jóságát eldönteni, sem matematikai, sem chemiai képletekkel. De főlőleges is. Hiszen a Nicholson eljárással impregnált talpaték már oly régóta állnak ellen változatlanul chemiai és fizikai behatásoknak, amennyi idő alatt bármely más módon konzervált fa elpusztult volna. Reméljük, hogy jó szolgálatot tettünk bányászainknak, amidőn így egy kis utmutással szolgáltunk ebben a kérdésben.

P. G.

IRODALOM.

Déry-féle Bányakalauz. Még 1881-ben Déry Károly, a Dunagőzhajózási társaság bányáinak igazgatója Bányakalauzt adott ki, amely azóta most fogja VII. kiadását megérni. Ez a mű fölöttebb becses a magyar bányászat embereire nézve, mert alapos, lelkiismeretes adatokon nyugszik, nem mint a közelmúltban megjelent Bányászati Évkönyv, amelynek megbizhatatlanságáról mi is hírt adtunk. Déry Károly művét a m. kir. pénzügyminisztérium és a bányakapitányságok segítségével készíti és legújabb kiadásában az 1909. decemberében érvényes adatokkal fogja megjelentetni. A mű 1910. elején lát napvilágot. Ajánljuk ezt a munkát mindazoknak, akik el akarnak igazodni a magyar bányászat intézményein. A magunk részéről őszinte örömmel fogadjuk a mű megjelenését, mert alig mulik el nap, hogy olvasóink köréből ne kérnének fölvilágosítást egy bányászati utmutató beszerzésére. Déry Károly bányakalauzának ára 8 korona lesz.

Találmányokat szabadalmaztat és értékesít; védjegy és mintaoltalmat kieszközöl az összes államokban **PATAKY VILMOS** hites szabadalmi ügyvivő Budapest, VI., Teréz-körút 36. Saját szabadalmi irodák a külföldön: BERLIN W. Leipzigerstrasse 112. PARIS, 58. rue Lafayette, AMSTERDAM, Kaisersgracht 209. **Telefon 89—22.**

(B. 29/34)

✂ ÜZLET, SZÁLLÍTÁSOK. ✂

Köszén szállítására hirdet pályázatot a székesfőváros tanácsa. A szükségelt mennyiség a Duna jobb- és balparti összes közkórházak, valamint a központi fertőtlenítő intézet részére szól három esztendőre. Határidőüzenet augusztus 24.

Petrozsényi vagy más hasonló minőségű szén szállítására hirdet pályázatot Zenta város tanácsa. A szükségelt mennyiség 500 métermázsá. Ajánlatokat szeptember 5-ig kell benyújtani.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

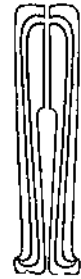
L. G. I. Előbb meg kell győződnünk a közlés valódiságáról. Az ilyen kérdésben alapos utánjárást alapján lehet csak véleményt mondani? Hogy tőke nélkül létesítenek nálunk bányavállalatokat, azzal nem mondott ujságot. Hiszen csinálnak tőke nélkül egyebet is minálunk. Nem kell megütközni mindezekben és teljes lelki nyugalommal törődjék bele ebbe a javíthatatlan hazai állapotba. Vigasztalja az a tudat, hogy nem sok vizet zavarnak, de meg van bennük a nagyotakarás ördöge s ez üzi, hajlja, senketi őket.

V. B. Dobsina. Kérdezősködésére pótlólag készséggel adjuk meg a választ, amelynek különös aktuálitást kölcsönöz az a körülmény, hogy egy kitűnően bevált évkönyv újabb kiadása a közeljövőben fog napvilágot látni. A Bányászati Évkönyvről megirtuk véleményünket s abból csak annyit ismételnék, hogy nem egyéb, mint a régi Bányakalauz rossz kompilációja, az ideje mult adatokkal. Mikor Déry Károly könyvét kiadta, azok az adatok helyesek voltak, de azóta sok idő eltelt és a Bányászati Évkönyv szerkesztője megfeledezett arról, hogy négy év alatt sok kinevezés, áthelyezés, nyugdíjazás, tőkeemelés, bukás, tulajdonosváltás történt. Déry Károly most VII. kiadású Bányakalauzában a leg-hiteesebb adatokkal fölfegyverezve lép ismét a nyilván-

nosság elé s ezért legokosabb, ha bevárja, míg ez megjelenik és nem költ hiába pénzt egy hasznavehetetlen fércmunkára.

G. és Sz. mérnökök Budapest. A fenti üzenet önöknek is szól.

DIGESTOL

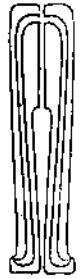

(B. 97/70)

□ Kitűnő hatású emésztő por □
gyomor- és bélbajoknál.

Az emésztést elősegíti, a székletét szabályozza. Orvosi kitűnőségek által kipróbálva és ajánlva. Ára egy doboznak **2 korona.**

Készíti **GLÜCK RÉZSŐ** gyógyszerész
gyógyszertár a „Fehér galambhoz”
BUDAPEST, VI., Hungária-körút 93. sz.
Kapható minden gyógyszerertárban.

ORENSTEIN ÉS KOPPEL

IPARVASUTAK GYÁRA BUDAPEST

IRODA:

GYÁR:

VI., Andrássy-ut 102.

Pusztaszentlőrinc nyaraló

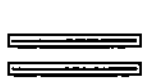
Kotrógépek, bányakocsik, billenő-
csik, fordítókorongok gyártása. Bánya-
sinek, kerékpárok, csapágyak szállítása.

Mintaárjegyzék ingyen és bérmentve.

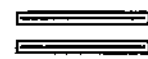
(B 17/4/II)

Kontinentale Tiefbohrergesellschaft

vorm. H. Thumann m. b. H., Halle a. S.

MÉLYFURÁSOK.

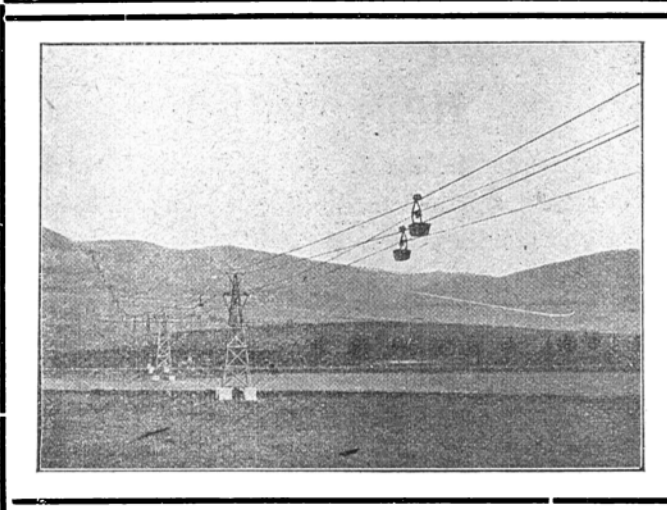
Elért legnagyobb mélység 2665 és 1613 méter.

Mélyfurások a Beldiman-féle szabadalom szerint.

Romániában, Németországban, Ausztriában és Magyarországon.

(B. 134/82.)

HECKEL ERNŐ

K. F. TÁRS, SZÁLLÍTÓ BERENDEZÉSEK GYÁRA
 SAARBRÜCKEN, GLEIWITZ, PÁRIS, CHARLEROI, SHEEFIELD

== ÉPIT: ==
 Sodronykötélpályákat, Vég nélküli köté- és Koepe-Heckel rendszerű
 elektromos függővas- lánczvonatású szállító- szállítógépeket, vitlá-
 utakat minden teljesít- berendezéseket. Vag- k a t, r a k o d ó b e -
 ményre és nagyságban. gonrendező telepeket. r o n d e z é s e k e t.

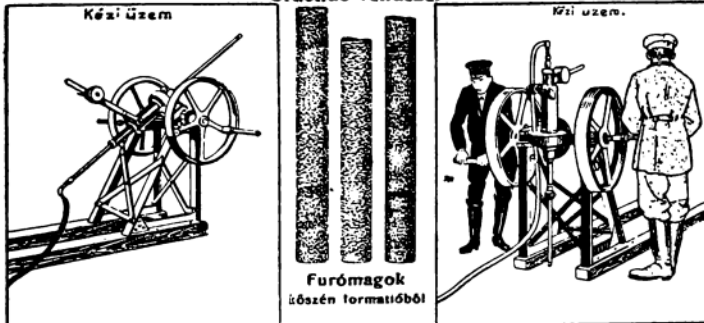
Magyarországi vezérképviselő:
Gunszt és Székely
 BUDAPEST, VII., Damjanich-u. 36. Telefon 161-34.

HAZAI GYÁRTMÁNY!

(B. 16/11)

Kombinált közetfurógép kézi és gépjűzemre

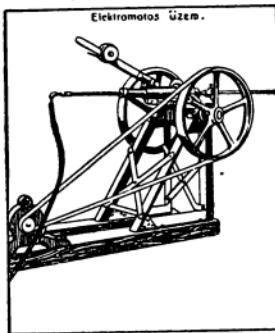
"Craelius rendszer"

bányáknál, aknáknál, kőbányáknál, mész és cementműveknél, mindenféle egyéb furásoknál.
 Minden irányban fur 250 m. mélységig, sőt mélyebbre is.

A furómagok épek s így az átfurt réteg hűképét nyerjük.

Igen nagy teljesítmény   Egyszerű és szilárd   Nem igényel javítást.
 Legkisebb erőfogyasztás (10 m+8 oránként)   Tértfogata kicsi (2 x 2 x 2 m)

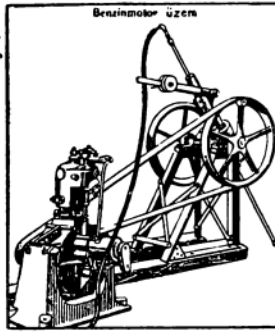

Elektromos űzem.

Saját rendszerű gyémánt foglatat, kicserélhető ércfészkekkel, igen kis gyémánt elhasználással.

Gyémánt furókoroza

Benzinmotor űzem

LANGE, LORCKE & Co.

Távbeszélő 34.

gyémánt szerszám gyár
 Brieg, 13 Bez. Breslau.

Sürgönyeim:
 Lange Lorcke, Brieg, Bez. Breslau.

(B. 69/34)

Bánya-, kézi- és zseblámpákat,

kizárólag újból tölthető accumulatorokkal
 ellátva ajánl igen nagy választékban

SZIKLAI ÉS TÁRSA, BUDAPEST

VII., BAROSS-TÉR 13. * TELEFON 44-29. (B. 69/34)

'Standard'

műszaki kereskedelmi
 részv-társ.

ezelőtt

**Pick és Winterstein
 Kuschnitzky és
 Grünhut**

cs. és kir. udvari szállítók.

BUDAPEST,
 VI., Teréz-körut 21.

FIUME,
 Palazzo Adria.

Szállít:

olajokat,

szerszámokat,

csigasorokat,

emelőgépeket

és az összes műszaki cikketek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

B. 40/16)

 FERD. WICKE,
BARMEN
gyújtóeszközök gyára.

Sürgőny cím: Amorces. Telefonszám 391.

**Mindenféle gyújtószinorok
bányabiztonsági lámpák részére,**

ugyszintén
**zsebgyújtó-
szerszámok**
részére stb.

 Amorces és
Amorces-szalagok
gyermek-
pisztolyok részére.

(B. 126/31)

Megkezdett óriási kiterjedésű
lignitbánya
feltárására társat keresünk (a bánya
esetleg szabad kézből eladó.) Továbbá ki-
tűnő minőségű
fényes szén
feltárási munkálataira is társulnánk. Ér-
tekezhetni A Bánya kiadóhivatalában.

(B. 148/33.)

Okleveles bányamérnök

nőtlen, gazdag nyelvismerettel, öt évi gyakorlattal, úgy a szén, mint a kő, furó és réselőüzemben tapasztalt, járatos mindenféle bányászati gépek szerelésében és üzemeltetésében gőz és villamoserővel, aki gazdag tapasztalattal bir robbantó-eljárásokban, kisebb és hatalmas szénbányák építésében, általában minden bányászati, műszaki és adminisztratív munkában, kitűnő bizonyítványokkal,

állást keres.

Referenciák kívánságra rendelkezésre állanak. Ajánlatok „A. Z. 30.” jelige alatt a lap kiadóhivatalába kéretnek.

(B. 140/36.)

Mágnes vaspyrit
és külön
grafitbánya

megnyitásához társat keresek. (Utóbbinál földszínen földzsir nyomok.)

Közjegyző, Borgoprund.

(B. 140/34.)

698. szám.
1909.

Pályázat.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügyminiszterium f. évi július hó 31-én kelt 87173. számú rendeletével nyert felhatalmazás alapján a **soóvári m. kir. főbányahivatal** mellé rendelt számvevősnél betöltendő a XI. fizetési osztály 3-ik fokozatába tartozó évi 1000 K. fizetés, évi 320 K lakpénzzel, valamint az 1904. évi I. t. cz. alapján járó 400 K személyi pótlékkal javadalmazott **számviszti állásra** pályázat hirdetik. Ezen állásra pályázhatnak olyan egyének, kik az 1883. évi I. törvényczikk 17. §-ban a számvevőségi szolgálatra előírt képzettséggel birnak. Felhivatnak a pályázni szándékozók, hogy a kívánt képzettséget igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványaikat előjáró hatóságaik, vagy ha állami szolgálatban nincsenek, egészségi állapotukat közhatalosági orvos által igazoló bizonyítvány csatolásával az illetékes főispán utján jelen hirdeteménynek a pénzügyi közlöny melléklapjában leendő megjelenésétől számítandó két hét alatt ezen főbányahivatalhoz nyujtsák be. Olyan egyének, kik a selmezbányai bányászati főiskolát elvégezték előnyben részesülnek és ha bánya vagy kohómérnöki oklevéllel birnak, a fent kitüntetett javadalmazáson kívül tényleges szolgálatuk tartama alatt nyugdíjba be nem számítható évi 400 K szaktanulmányi pótlékot nyernek.

Soóvár, 1909. augusztus hó 7.

Soóvári m. kir. főbányahivatal.